

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-432-0-13>

THE ROLE OF PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIPS IN UKRAINE'S POST-WAR RECONSTRUCTION

РОЛЬ ІНСТИТУТУ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В ПІСЛЯВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ УКРАЇНИ

Saraskina T. V.

*Ph.D. in law, guest researcher at the
University of Applied Sciences,
Technology, Business and Design
Wismar, Germany*

Сараскіна Т. В.

*кандидат юридичних наук, запрошений
дослідник Університет прикладних
наук, технологій, бізнесу та дизайну
м. Вісмар, Німеччина*

Актуальність тематики відбудови України за рахунок міжнародних інвестиційних ресурсів, у тому числі з використанням інструментів інституту "державно-приватного партнерства", не викликає сумнівів. Як раніше, так і в умовах триваючих військових дій, уряд України вживає різноманітних заходів для залучення приватних інвестицій у країну. Це, наприклад, ухвалення Законів України "Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні" від 17.12.2020 № 1116-IX, "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення порядку зміни цільового призначення земельних ділянок для залучення інвестицій з метою швидкої відбудови України" від 6 лютого 2024 року № 3563-IX та інші заходи, що комплексно формують режим державної підтримки іноземного інвестування в Україні.

При цьому, недооціненим і мало застосовуваним в Україні, залишається механізм державно-приватного партнерства (далі – "ДПП"), який може успішно використовуватися для відновлення майна, що належить територіальним громадам. Адже, в разі залучення коштів приватного інвестора в об'єкт комунальної власності можна вкласти кошти, що перевищують розмір місцевого бюджету, створити його або здійснити реконструкцію та модернізацію з урахуванням сучасних технологій, екологічних та інших стандартів.

Необхідно зауважити, що українські вчені досить активно обговорюють проблематику державно-приватного партнерства. Наприклад, О. Панухник вважає, що інститут ДПП не набуває належного розвитку

в Україні внаслідок відсутності системного, фундаментального та комплексного підходу з боку держави до висвітлення ключових питань нової форми взаємодії в економічній політиці [1, с. 27]. З. Сірик пропонує низку науково обґрунтованих організаційно-економічних заходів щодо посилення взаємодії органів місцевого самоврядування та суб'єктів економічної діяльності у напрямі залучення їхніх ресурсів на основі пайової участі для спорудження об'єктів інженерної, комунальної, екологічної, соціальної інфраструктури [2]. С. Клименко, З. Лашкул, Н. Мотовиця та Л. Ярова вважають, що ДПП є альтернативним джерелом фінансування інвестиційних проєктів у сфері охорони здоров'я [3, с. 73].

Нажаль, незважаючи на позитивну оцінку українських науковців, успішний зарубіжний досвід і цілком сформовані елементи механізму правового регулювання державно-приватного партнерства в Україні, реально в нашій державі цей інститут практично не працює.

Так, за інформацією Міністерства економіки, станом на 24.01.2024 на умовах ДПП укладено 198 договорів (+5 за 2023 рік), з яких реалізується лише 22 договори (10 – концесійних договорів, 6 – договорів про спільну діяльність, 6 – інші договори), 166 договорів не працюють, з них 13 договорів припинено у зв'язку зі збройною агресією РФ, решта просто не виконується [4].

На нашу думку, саме зараз настав час для серйозного аналізу та рішучого усунення перешкод для ефективного функціонування ДПП в Україні, розширення сфер господарської діяльності для його застосування, проведення робіт з популяризації можливостей цього інституту з потенційними державними партнерами та інвесторами.

В Плані заходів щодо дерегуляції господарської діяльності та поліпшення бізнес-клімату від 4 грудня 2019 р. № 1413-р, заплановано заходи відновлення інфраструктури та підвищення конкурентоспроможності морських портів, спрощення механізму будівництва на морських шляхах, віднесених до категорії судноплавних, у межах акваторії морських портів, у зоні дії навігаційного обладнання, уникнення самовільного будівництва в акваторії та на території морського порту (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1413-2019-p#n16>). Зазначимо, що інвестиції в цій сфері можуть бути реалізованими і в рамках інституту ДПП.

З огляду на курс України на створення сприятливих умов життєдіяльності людини та захист довкілля від негативного впливу стічних вод, зобов'язання України з імплементації Директиви ЄС № 91/271/ЄС щодо очищення міських стічних вод, одним із дуже перспективних напрямів в інвестуванні для державно-приватного партнерства, на

нашу думку, може бути водовідведення та очищення стічних вод. На підставі Закону України № 2887 – IX від 12.01.2023 "Про водовідведення та очищення стічних вод" діяльність у сфері водовідведення, а саме: централізованого та нецентралізованого водовідведення, транспортування стічних вод та осадів стічних вод спеціальним транспортом можуть провадити суб'єкти господарювання всіх форм власності [5]. Цей вид діяльності може стати привабливим для європейського бізнесу, що спеціалізується на роботах з водовідведення та очищення стічних вод, з огляду на той факт, що в Україні дуже велика кількість населених пунктів не забезпечена системами водовідведення, а наявні мережі, як спадок далекого СРСР, є надзвичайно зношеними, при цьому послуги водовідведення є платними для населення та інших користувачів.

Можна знайти застосування ДПП і у сфері відносин, що перебувають у полі правового регулювання нормами Закону України "Про управління відходами" № 2320-IX.

Подібний досвід уже є в Європейському Союзі. Наприклад, у Словенії найактивнішою сферою, в якій реалізується більшість проектів ДПП, є розширення муніципальної інфраструктури на рівні місцевих громад, як-от будівництво очисних споруд, каналізаційних мереж, водогонів [6].

ДПП у Республіці Польща може використовуватися в таких секторах, як транспорт, охорона здоров'я, енергетика, житлове будівництво, освіта або відродження міст. У 2017 році Радою міністрів Республіки Польща затверджено "Урядову політику щодо розвитку державно-приватного партнерства" та ухвалено необхідне законодавство. Викликає інтерес інтерактивна мапа, в якій містяться бази даних вже укладених договорів і потенційних проектів. Станом на початок 2024 року в Польщі реалізується 185 проектів і 49 реальних пропозицій [7].

Таким чином, потенціал інституту державно-приватного партнерства для відновлення зруйнованого внаслідок воєнних дій комунального майна або модернізації застарілого майна – очевидний і доступний для використання міжнародними інвесторами. На нашу думку, інститут державно-приватного партнерства може бути ефективним, а договірні відносини, що складаються в його рамках, – перспективними та взаємовигідними для державного та приватного партнерів, якщо усунути всю зайву регуляцію, розширити сфери господарської діяльності для його використання, проводити популяризацію цих відносин серед потенційних державних партнерів та

інвесторів, створити зручну платформу для розміщення пропозицій та пошуку об'єктів інвестування. А іноземному інвестору залишається тільки зробити вибір між режимами державної підтримки іноземного інвестування в Україні (якщо немає зв'язку з об'єктами державного або комунального майна) і режимом державно-приватного партнерства.

Література:

1. Панухник Є. Багатогранність взаємодії приватного та державного секторів економіки. *Університетські наукові записки*. 2022. № 1–2. С. 27–35.
2. Сірик З. О. Фінансово-інвестиційне забезпечення розвитку територіальних громад в умовах адміністративно-територіальної реформи : дис. ... докт. ек. Наук : 08.00.05. Львів, 2021. 435 с.
3. Клименко С., Лашкул З., Мотовиця Н., Ярова Л. Сучасний стан реалізації договорів державно-приватного партнерства та державних інвестиційних проектів у сфері охорони здоров'я. *Економіка і держава*. 2022. № 2. С. 68–74
4. Стан здійснення ДПП в Україні. *Офіційний веб-сайт Міністерства економіки України*. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&isSpecial=True&id=9fc90c5e-2f7b-44b2-8bf1-1ffb7ee1be26&title=StanZdiisnenniaDppVUkraini> (дата звернення 29.03.2024).
5. Про водовідведення та очищення стічних вод: Закон України від 12 січня 2023 р. № 2887–IX / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2887-20#Text> (дата звернення 29.03.2024).
6. Ferk B. Die Öffentlich Private Partnerschaft in Slowenien – Ein Überblick über den gesetzlichen Rahmen und den Stand der Entwicklung. *WiRO*. 2009. 41.
7. Baza potencjalnych projektow PPP. URL: <https://www.ppp.gov.pl/baza-potencjalnych-projektow-ppp/> (дата звернення 29.03.2024).